

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення Кіровоградської обласної ради
“ ____ ” грудня 2021 року № ____

ЗМІНИ,
що вносяться до Комплексної програми охорони навколишнього
природного середовища в Кіровоградській області на 2021-2025 роки,
затвердженої рішенням обласної ради від 30 березня 2021 року № 86
(далі – Комплексна програма)

1. Підрозділ 3. “Поводження з промисловими та побутовими відходами” розділу II “Аналіз тенденцій розвитку у сфері екології за 2017-2019 роки та основні екологічні проблеми” Комплексної програми, викласти у такій редакції:

“3. Поводження з промисловими та побутовими відходами

Згідно із даними державного статистичного спостереження за підсумками 2019 року на території Кіровоградської області утворилося 37,410 млн. тонн відходів, що на 1,3 % менше порівняно з 2018 роком (за 2018 рік - 37902,0 тис. т відходів, що на 0,7 % більше порівняно з 2017 роком, за 2017 рік - 37,6 млн. т відходів, що на 11,4 % більше порівняно з 2016 роком).

На підприємствах Кіровоградської області протягом 2019 року утворилось 3,710 тис. т відходів I-III класів небезпеки, що на 2,4 тис. т (40%) менше у порівнянні з 2018 роком та 37406,605 тис.т відходів IV класу небезпеки. Протягом 2018 року утворилось 6,1 тис. т відходів I-III класів небезпеки, що на 0,1 тис. т (1,4 %) менше порівняно з 2017 роком та 37895,9 тис.т відходів IV класу небезпеки, що на 278,8 тис. т більше порівняно з 2017 роком. Із загальної кількості утворених відходів 1854,8 тис. т утилізовано, оброблено (перероблено), 35743,6 тис. т видалено у спеціально відведені місця чи об’єкти.

У загальній кількості відходів, що утворилися у 2019 році, найбільшу питому вагу (96 %) складають відходи гірничої промисловості і розроблення кар’єрів при добуванні та збагаченні руд і мінеральної сировини.

Основним утворювачем відходів, які не переробляються і з року в рік накопичуються на території області, є ПрАТ "Центральний гірничо-збагачувальний комбінат".

Так, за даними державного статистичного спостереження, у 2019 році із утворених загалом по області 37,410 млн. т відходів, 35,323 млн. т або 94,4% складали відходи, утворені у результаті господарської діяльності ПрАТ "ЦГЗК". У 2018 році із утворених загалом по області 37,902 млн. т відходів, 34,694 млн. т або 91,5% складали відходи, утворені у результаті господарської діяльності ПрАТ "ЦГЗК".

Частка відходів, видалених у спеціально відведені місця чи об’єкти, у загальному обсязі утворених відходів у 2019 році складає 94,3 %, у 2018 році – 94,3%, у 2017 році – 95,26%.

Питома вага утилізованих відходів у загальному обсязі утворення (%) по області у 2019 році – 4,5%, у 2018 році – 5%, у 2017 році – 3,9%, у 2016 році – 11,5%.

Проблема накопичення твердих побутових відходів на території області вже протягом багатьох років є одним із найболючіших питань стану довкілля.

У середньому на території області утворюється понад 175 тис т твердих побутових та подібних відходів. Згідно з даними державного статистичного спостереження у 2019 р. утворено 174,422 тис. т, у 2018 р. - 200,680 тис. т, 2017 р. - 153,8 тис. т, у 2016 р. – 165,5 тис. т, 2015 р. – 181,5 тис. т. Більше 95% цих відходів спрямовується на звалища твердих побутових відходів. Звалища ТПВ перевантажені та не відповідають санітарним нормам. Можливості розширення наявних полігонів суттєво обмежені.

Обсяги утворення твердих побутових відходів по роках обліковувалися тільки по даних спеціалізованих підприємств, що здійснювали діяльність у сфері поводження з відходами і тільки з 2018 року органами місцевого самоврядування сільських населених пунктів здійснено заходи щодо проведення обліку обсягів з урахуванням самостійного вивезення населенням відходів на сільські сміттєзвалища:

Кількість ТПВ, зібраних та перевезених у 2014 році – 1,083716 млн. куб.м,
зібраних та перевезених у 2015 році – 1,29782 млн. куб.м,
зібраних та перевезених у 2016 році – 1,27266 млн. куб.м,
зібраних та перевезених у 2017 році – 1,01271 млн. куб. м,
зібраних та перевезених у 2018 році з врахуванням самовивозу населенням – 1,9559354 млн. куб.м,

зібраних та перевезених у 2019 році – 1,710206 млн. куб.м,

зібраних та перевезених у 2020 році – 1,7073 млн. куб.м,

Кількість ТПВ, захоронених у 2014 році – 1,078760 млн. куб.м,

захоронених у 2015 році – 1,28589 млн. куб.м,

захоронених у 2016 році – 1,26766 млн. куб.м,

захоронених у 2017 році – 1,00576 млн. куб.м,

захоронених у 2018 році – 2,0342167 млн. куб.м,

захоронених у 2019 році – 1,796242 млн. куб.м,

Кількість ТПВ, захоронених у 2020 році – 1,73635 млн. куб.м.

Найбільшу питому вагу навантаження щодо захоронення відходів має Кіровоградське міське сміттєзвалище – до 27% загального захоронення по області.

На території області обліковано 402 сміттєзвалища, які експлуатуються з порушенням вимог діючого природоохоронного законодавства, а саме:

більшість сміттєзвалищ експлуатуються за відсутності щодо них проєктно-кошторисної документації;

у населених пунктах області не здійснюється роздільне збирання відходів;

у сільських та селищних населених пунктах не визначаються обсяги відходів, які видаляються на сміттєзвалища;

не облаштовано під'їзні шляхи до сміттєзвалищ та дизбар'єри на в'їздах до них;

не обладнано системи контролю за станом підземних вод та ґрунтів;
відсутні системи збирання фільтрату та біогазу тощо.

Загальна кількість сміттєзвалищ твердих побутових відходів по районах, згідно інвентаризації Голованівський–91; Кропивницький–157; Новоукраїнський – 84; Олександрійський – 70.

Станом на 01 січня 2021 року послугами зі збирання та вивезення побутових відходів охоплено 64,8% населення області. Даний показник також є сталим по роках (від 64,06% до 64,8%), що є вкрай негативною тенденцією та свідчить про недостатність роботи органів місцевого самоврядування та спеціалізованих підприємств з населенням і юридичними особами по укладанню договорів на вивезення твердих побутових відходів.

Кількість підприємств, що працюють у сфері поводження з ТПВ станом на 01 вересня 2021 року становить 50 од., з них 42 комунальних та 8 – приватних.

Основні завдання Програми:

забезпечення функціонування системи роздільного збирання твердих побутових відходів;

вирішення проблеми токсичності відходів (зменшення у відходах небезпечних для довкілля та здоров'я людей речовин та їх подальше знешкодження);

ліквідація проблеми органічних відходів, що розміщуються на звалищах без попередньої обробки (компостування);

запровадження екологічнобезпечних технологій переробки відходів;

підвищення рівня культури та екологічної свідомості мешканців міст, селищ та сіл області завдяки поінформованості щодо поводження з твердими побутовими відходами.

З метою вирішення проблеми поводження з відходами на території області та реалізації Національної стратегії управління відходами в Україні до 2030 року, проводиться робота щодо розроблення Регіонального плану управління відходами.

Підприємства – основні накопичувачі твердих побутових відходів

(за звітними даними паспортів місць видалення відходів)

№ з/п	Назва підприємства	Найменування відходу	Клас небезпеки	Накопичено відходів станом на початок звітного періоду, т	Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2020 рік (звітний), т	Накопичено відходів станом на кінець звітного року, т
1	ТОВ “ЕКОСТАЙЛ”, м. Кропивницький, вул. Тореза, 27	відходи комунальні (міські) змішані, у т.ч. сміття з урн	4	4747252	75355	4822607
2	Благовіщенське міське підприємство “КОМУНАЛЬНИК”, м. Благовіщенське, вул. Героїв України, 81	відходи комунальні (міські) змішані, у т.ч. сміття з урн	4	422100	437	422537
3	Комунальне підприємство “Знам’янський комбінат комунальних послуг”, м. Знам’янка, вул. Олександрійська, 56	відходи комунальні (міські) змішані, у т.ч. сміття з урн	4	327011,9	9886,2	336898,1
4	Виконавчий комітет Новоукраїнської міської ради, м. Новоукраїнка, вул. Покровська, 70	відходи комунальні (міські) змішані, у т.ч. сміття з урн	4	135364,248	9539,26	144903,508
5	Комунальне підприємство “Долинське міське комунальне господарство” при Долинській міській раді, м. Долинська, вул. Нова, 80-А	відходи комунальні (міські) змішані, у т.ч. сміття з урн	4	124376,5	5179,4	129555,9
6	Комунальне підприємство “Гайворонський комунальник”, м. Гайворон, вул. Запотоцького, 3	відходи комунальні (міські) змішані, у т.ч. сміття з урн	4	80825,344	10235	91060,344

. Розділ V. “Напрями реалізації, перелік завдань і заходів програми та результативні показники ” Комплексної програми, викласти у новій редакції:

“V. Напрями реалізації, перелік завдань і заходів програми та результативні показники

До основних напрямів Програми належить:

- 1) зменшення викидів і скидів забруднюючих речовин в навколишнє природне середовище;
- 2) безпечне поводження з відходами;
- 3) зменшення шкідливого впливу відходів на навколишнє природне середовище і здоров'я людини;
- 4) очищення територій від відходів;
- 5) мінімізація утворення відходів;
- 6) скорочення площ земельних ділянок, відведених під захоронення та накопичення відходів;
- 7) збереження біотичного і ландшафтного різноманіття;
- 8) формування безпечних умов для життя і здоров'я населення;
- 9) удосконалення державної системи моніторингу довкілля;
- 10) створення системи екологічної освіти та інформування населення про стан навколишнього природного середовища.

Серед найважливіших екологічних завдань, виконання яких є необхідним для Кіровоградського регіону, необхідно відзначити такі:

- 1) утилізація накопичених на території області відходів та зменшення їх несприятливого впливу на стан довкілля;
- 2) зниження рівня забруднення повітря (насамперед у містах обласного значення) внаслідок викидів;
- 3) зниження рівня техногенного навантаження на навколишнє природне середовище шляхом налагодження дієвої системи збору, сортування, утилізації та захоронення твердих побутових відходів;
- 4) покращення технічного стану каналізаційних очисних споруд у містах та селищах області;
- 5) підвищення показників заповідності території області, винесення меж територій та об'єктів природно-заповідного фонду у натуру (на місцевість).

1. Охорона атмосферного повітря

Для оптимізації стану атмосферного повітря необхідно впровадження нових прогресивних технологій виробництва, планування заходів щодо зменшення обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферу, переведення котелень на більш екологічно чисте паливо - природний газ.

Зменшення викидів шкідливих речовин від стаціонарних джерел забруднення необхідно вирішуватись за рахунок наступних заходів:

- 1) здійснення контролю за обсягом і складом забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферне повітря та ведення їх постійного обліку;
- 2) впровадження екологічно безпечних технологій виробництва;

3) забезпечення здійснення інструментально-лабораторних вимірювань параметрів викидів забруднюючих речовин стаціонарних джерел викидів та ефективності роботи газоочисних установок;

4) підвищення ефективності роботи установок очистки газу;

5) здійснення модернізації обладнання на підприємствах;

6) проведення інвентаризації джерел викидів шкідливих речовин в атмосферне повітря на промислових підприємствах та взяття на державний облік об'єктів, які справляють або можуть справити шкідливий вплив на здоров'я людей і стан атмосферного повітря;

7) удосконалення існуючої системи спостережень за станом атмосферного повітря в області;

Заходи щодо зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря наведені у **розділі VII Програми**.

2.Охорона водних ресурсів

Метою Програми у сфері охорони та раціонального використання водних ресурсів є збереження та відновлення природного стану водних ресурсів.

До пріоритетних заходів належать: берегоукріплення Кременчуцького водосховища в межах Кіровоградської області; ревіталізація та покращення екологічного стану річок області, на яких розташовані питні водозабори; відновлення гідротехнічних споруд в області; встановлення водоохоронних зон та прибережних захисних смуг в них; паспортизація водних об'єктів.

Перелік заходів з охорони водних ресурсів Кіровоградської області на період 2021 – 2025 років наведений у розділі VII Програми.

3.Поводження з промисловими та побутовими відходами

З метою вирішення проблеми поводження з відходами на території області та реалізації Національної стратегії управління відходами в Україні до 2030 року, проводиться робота щодо розроблення Регіонального плану управління відходами.

Загальною метою розроблення Регіонального плану є створення та забезпечення належного функціонування комплексної регіональної системи управління відходами, яка забезпечить мінімізацію навантаження на довкілля, зумовленого утворенням відходів, шляхом дотримання ієрархії управління відходами, з урахуванням економічних можливостей як держави, області, громад, так і основних утворювачів відходів.

Регіональний план спрямований на досягнення національних цілей управління відходами на території і з урахуванням місцевих особливостей, а також вирішення наявних та попередження виникнення нових проблем області, що мають відношення до сфери управління відходами.

Першочерговими цілями мають стати:

1. Зменшення обсягу утворення відходів, впровадження механізмів їх переробки та повторного використання на основі новітніх технологій та виробництв.

2. Будівництво полігонів, які відповідають встановленим стандартам з системами збирання та утилізації фільтрату і полігонного газу, з належною експлуатаційною діяльністю.

3. Закриття та рекультивація локальних сільських звалищ.

4. Формування інфраструктури управління побутовими відходами, у тому числі підвищення якості та відповідальності органів місцевого самоврядування щодо тарифної політики у сфері ТПВ.

5. Створення сприятливих умов для розвитку бізнесу у сфері поводження з побутовими відходами.

6. Впровадження нових форм організації поводження з побутовими відходами.

7. Будівництво сміттєпереробних заводів, сміттєсортувальних ліній, облаштування контейнерних майданчиків для роздільного збирання відходів.

8. Проведення просвітницької кампанії, спрямованої на підвищення культури поводження з твердими побутовими відходами.

9. Сприяння використанню відходів у якості вторинної сировини.

10. Створення спеціалізованих підприємств із збирання та вивезення твердих побутових відходів, що розміщуються на несанкціонованих сміттєзвалищах у сільській місцевості, на дачних та присадибних ділянках.

11. Впровадження роздільного збирання твердих побутових відходів, зокрема: придбання спецтехніки для вивезення твердих побутових відходів та контейнерів (шляхом залучення бюджетів територіальних громад за умови співфінансування на рівні 50 % вартості спецтехніки та обладнання).

Заходи у сфері поводження з відходами на період 2021 – 2025 роки наведено у **розділі VII Програми**.